

B e s z á m o l ó

az Akadémia 1956. évi könyvkiadási tevékenységéről.

Könyv- és folyóiratkiadásunk számai 1956-ban a következőképpen alakultak /a zárójelben álló számok az 1955. évre vonatkoznak és összehasonlításként szolgálnak/.

Kiadtunk összesen 6629 /8480/ szerzői ívet együttesen 607.183 /590.139/ példányban, amely mennyiség 280 /366/ kiadvány között oszlott meg; ezek közül 8 szótár, 173 folyóirat és 99 /175/ kötet könyv.

Tekintve, hogy a IV. negyedév kiesett, holott mindig ez szokott a legnagyobb volumenű lenni, a közölt adatok nagyonis kielégítőnek mondhatók, s így azt mondhatjuk, hogy kiadói tevékenységük a körülményekhez képest továbbra is növekedett. E növekedés alapja az Akadémiai Kiadó és az Akadémiai Nyomda munkájának határozott fejlődése. Ennek bizonyítéka az is, hogy egyes külföldi recenziók kiadványaink külalakját, előállítási technikájának fejlettségét is kiemelik.

1956. évi könyv- és folyóiratkiadásunk 5,466.000 Ft. bruttó szubvenció elszámolásával jött létre /ebből 2,207.000 Ft.-ot könyvre, 231.000.-Ft.-ot szótárra és 3,028.000.-Ft.-ot folyóiraatra számoltak el./ A nettó veszteség 3,896.000.-Ft. volt /ebből 1,500.000 Ft. könyv, 2,888.000.-Ft. folyóirat/, figyelembevéve a szótáraknál és könyveknél elért nyereséget /408.000.-Ft./, továbbá a könyvesbolt nyereségét /84.000.-Ft./.

Febti számadatokat figyelembevéve nyilvánvalóvá válik, mennyire költséges nálunk a tudományos művek kiadása. Ennek ellenére azt hisszük, hogy fejlődésünk érdekében semmiképpen sem szabad csökkentenünk kiadási tevékenységünket. Ezt a véleményünket azzal a pénzügyi ténnyel is alátámaszthatjuk, hogy a megadott számok csak látszatra ilyen nagyok; mert a külföldi eladásokból befolyt összeget 3,500.000 Ft. értékben könyveltük el, holott a befolyt devizák valószínűleg ennél minden bizonnyal lényegesen nagyobb. Ezzel kapcsolatban meg kell jegyeznünk, hogy volt egy szóbeli megállapodás a külkereskedelmi miniszterrel, amely szerint a befolyt devizák 25%-át az Akadémia kapja meg, a terv teljesítése esetén pedig a többlet 50%-át. E szóbeli megállapodás realizálását a legmelegebben figyelmébe ajánljuk a szűkebb Elnökségnek.

A globális emelkedés mellett külön kell hangsúlyoznunk az átlagos példányszámnak 2.180-ra /1.600/ való növekedését. Ez a tény még akkor is figyelemreméltó, ha meggondoljuk, hogy létrejöttében a szótárak 9.606-os átlagos példányszáma is sokat segített.

Ha a 99 tudományos könyvből 10 művet elhagyunk /csillagászati füzetek, más intézeti kiadványok/, akkor a megmaradó 89 könyv megoszlása a következő:

Monográfiák és tanulmány-gyűjtemények	Kritikai kiadás	Forrás kiadv.	Ford.	Lexi-kon	Évk. nográf	Iko-	Kong. és vita anyag	Nép ze-ne-tár	Mű-vek szá-ma	össz.
---------------------------------------	-----------------	---------------	-------	----------	-------------	------	---------------------	---------------	---------------	-------

I.	17	5		1			3	1	27	
II.	14		1	7		2			24	
III.	2		6						8	
IV.	4						1		5	
V.	6		1						7	
VI.	6		2						8	
VII.	2								2	
Biológiai Csoport	7				1				8	
	58	5	10	7	1	1	2	4	1	89

Mind a kimutatásból is látható, az önálló tudományos műveknek a fordításokhoz való aránya 58:7, míg 1955-ben ugyanez az arány 48:17 volt. Ez a változás arra mutat, hogy könyvkiadásunk helyes irányba fejlődött.

A könyvterjesztési tevékenység annyiban javult, hogy saját könyvesboltunk van, amely 1956. folyamán átlag havi 120.000 Ft. forgalmat bonyolított le, s ez a szám - ugy látszik - emelkedőben van, mert 1957. I. negyedének átlagos havi forgalma 170.000 Ft. Több adat mutat arra, hogy magyar nyelvű folyóirataink példányszáma is emelkedőben van.

A külföldi terjesztés tekintetében már említettük, hogy 3.5 millió Ft. értékben exportáltunk kiadványokat, amiből 2.9 millió Ft. könyvekre, 0.6 millió Ft. pedig folyóiratokra esik. Az aktákból külföldre 7.989 kötetet küldtünk, amiből 4.023 előfizetés és eladás, 3.966 pedig csere.

Az egyes osztályoknak a különböző könyvekről alkotott véleményét nem sikerült beszerezni; de a szaktitkárságok szerint a szakemberek véleménye a következő könyveket látszik különösen értékelni:

I. Osztály: Marót Károly: A görög irodalom kezdetei; Pais emlékkönyv; Bartók emlékkönyv; Horváth János: Tanulmányok; Irodalomtörténeti Kongresszus anyaga; A helyesírási vita anyaga; Décsy: Eine slovakische medizinische Handschrift.

- II. Osztály: Budapest régiségei /XVII. kötet/; Zsigmondkori oklevéltár; Banner-Korek: Die Pécelser Kultur; Filozófiai Évkönyv; Tanulmányok Budapest múltjából.
- III. Osztály: Spolszkij: Atomfizika I.; Jordán Károly: Fejezetek a klasszikus valószínűségszámítás köréből.
- IV. Osztály: Stefanovics Pál: Magyarország talajai.
- V. Osztály: Jakab Irén: Dessins et peintures des aliénés /németül is/; Sinkovics: Die Grundlagen der Virusforschung.
- VI. Osztály: Ipartelepék építésze Rados Kornél szerkesztésében; Egyed: Általános geofizika I. A föld fizikája /1957. évi Kossuth díjas/; Borbíró-Valló: Győr város építéstörténete.
- VII. Osztály: Náray-Szabó: Szervetlen Kémia I.

Míg a jónak talált könyvekről szívesen adnak felvilágosítást a szaktitkárságok a KFB-nak, alig lehet megállapítani, mely könyvek azok, amelyeknek az illető tudomány szak művelői körében nem volt sikerük. Egy feltűnő esetre mégis fel kell hívunk az Elnökség figyelmét: Nagy Sándor: A didaktika alapjai című könyvére az osztályvezetőség 1956. decemberében nem adott terjesztési engedélyt, mert a művet dogmatikusnak találta. Lehetetlen az esetben elzárkóznunk az elől a feltevés elől, hogy e könyv már a szerzési engedély megadásakor is dogmatikus volt, mert ellenkező esetben azt kellene feltennünk, hogy a dogmatizmus forrása nem kizárólag a kéziratban található.

A KFB több tagja azon a véleményen van, hogy az Akadémia és a Kiadó közötti érintkezés tulságosan körülmenyes, mert a KFB-nak még jelentéktelen ügyekben sincs határozati joga. Ezért helyesnek látszanék, ha az Elnökség bizonyos, nem döntő jelentőségű ügyekben a KFB-ra ruházza határozati jogát. Ezt a jogkört természetesen pontosan körül kellene határolni.

Budapest, 1957. április 29.

Alexits György s.k.
a Könyv- és Folyóiratkiadó
Bizottság titkára

A Könyv- és Folyóiratkiadó Bizottság f. hó 29-i ülésének határozata-
ként a következő javaslatokat terjesztem elő:

1./ Az Antropológiai Közlemények című folyóirat megjelentetése.

A KFB egyetért a Biológiai Csoportnak azzal a javaslatával, hogy az eddig Biológiai Közlemény című két részből - Pars Biologica és Pars Anthropologica-ból álló folyóirat - kettéváljon Biológiai Közleményekké, illetőleg Antropológiai Közleményekké. 1957-re az es tleges szétválásból folyó anyagi következmények terhét az Akadémiai Kiadó magára vállalta. Mindkét folyóirat 1958-tól az eddigi 6-6 iv helyett 10-10 iven jelenjék meg.

2./ A Studia Historica címének megváltoztatása.

A KFB a II. Osztállyal egyetértésben javasolja, hogy a Studia Historica jövőben Bibliotheca Historica címen jelenjék meg.

3./ Az Acták borítólapjának megváltoztatása.

A KFB a II. Osztály és az Akadémiai Kiadó véleménye alapján javasolja, hogy az egyes Acták borítójának esetleges megváltoztatásához az Elnökség járuljon hozzá.

4./ Az Acták "átfutási ideje."

A KFB tudomásulvette Puskás Ferenc, az Akadémiai Nyomda igazgatójának tájékoztatása alapján, hogy az Acták nyomdai "átfutási" ideje ez év III. negyedében ismét három hónap lesz.

5./ Az Acták szerzői honorárium.

A KFB a legutóbbi elnökségi ülésen elhangzottak alapján ismét foglalkozott az Actákban megjelenő cikkek szerzői honoráriumának kérdésével. Felvetődött, legyen mód arra, hogy az Akadémiai Kiadó az egyes Acták szerkesztőseinek véleménye alapján ne fizessen szerzői honoráriumot. A bizottság a javaslatot elutasította azzal, hogy:

- a./ Ebben az esetben előfordulhat, hogy egyes szerzők ugyanazt a témát kevésbé nívós cikkek dolgozzák fel és ezért társulati, vagy egyéb lapoknál elég magas honoráriumot kapnak.
- b./ Igen furcsa benyomást keltene, ha azaz Acta szerkesztőség, amelyik a szerzői honoráriumról lemond, bizonyos ivszámmal emelhetné a terjedelmet. Az lenne a látszat, hogy noha az Akadémia az államtól könyv- és folyóiratkiadásra évente 5 millió forint szubvenciót kap, rá van szorulva arra, hogy a szerzőktől megtakarított szerzői tiszteletdíjből biztosítsa a publikálás szempontjából oly fontos plusz papírmennyiséget.

Budapest, 1957. április 29.

Alexits György s.k.
a Könyv- és Folyóiratkiadó
Bizottság titkára